

TESTI: Miten vaikeavammainen matkailee SAARISTOSSA?

3.11.2022 9.00

Vaikeavammaisille matkailijoille saariston kohteet vaihtelevat helppokulkuisista lähes

mahdottomiin. Esteet ovat kuitenkin ylitettävissä toimintavälineiden ja toisten ihmisten avulla. Kuusi vaikeavammaista matkailijaa testasi elokuussa Rauman Kylmäpihlajan ja Merikarvian Ouraluodon.

Teksti: TUULA PURANEN

Kuvat: JANNE RUOTSALAINEN

Jyväskyläläinen **Markus Rauhamäki** ei ilmaise itseään sanoilla, mutta hänen olemuksensa henkii innostusta Suojan satamassa Raumalla. Markuksen kädessä on kuvia Kylmäpihlajasta. Äiti **Tuula Henttu** kertoo, että Markus on kuvien avulla valmistautunut meriseikkailuun. Kuvat ovat tärkeitä myös reissuja muisteltaessa.

Nyt kuitenkin ollaan vasta lähdössä. Markus käy katsomassa muita reissaajia silmiin.

- Hän on pelkkää hymyä ja nauttii joukossa olemisesta. Hänelle maisemat eivät ole niinkään tärkeitä vaan suhde muihin reissaajiin, Tuula-äiti kertoo.

Markus näyttää iloiselta.

Suureksi meriseikkailuksi kutsuttu retki kuuluu Aikuis-Malikkeen toimintaan. Tavoitteena on edistää vaikeavammaisten aikuisten toiminta- ja osallistumismahdollisuuksia ympäristöissä, joihin muutkin ihmiset pääsevät. Avuksi tarvitaan välineitä, joita retkikunta matkansa aikana testasi. Retkeläisistä kolme käyttää aina pyörätuolia, kaksi silloin tällöin. Yksi kävelee itsenäisesti, mutta tarvitsee joissakin asioissa toisen ihmisen tukea.

Vaikeavammaisten osallistumisessa ja toiminnassa kanssaihmiset ovat yhtä tärkeitä kuin välineet.

Turkulaiselta **Benny Tallingilta** meriseikkailu olisi jäänyt väliin ilman vapaa-ajanavustaja **Markku Kuittista**. Kaupungit ja kunnat voivat myöntää avustajan vaikeavammaiselle nuorelle esimerkiksi harrastusten tueksi.

- Olemme tehneet paljon vapaa-ajan reissuja, telttailleet ja käyneet leireillä Joensuussa asti, Markku ja Benny kertovat.

Markus Rauhamäki istuutuu Hippocampe -maastokärryyn, jota äiti työntää.

Kylmäpihlajan maasto on melko laakeaa ja tasaista, mutta Markus ei uskalla kävellä kallioilla.

- Kärry on kevyt, mutta luja ja siinä on hyvät pyörät. Sillä voi kikkailla maaston mukaan, äiti kertoo.

Epätasaisessa maastossa Markus saattaa kieltäytyä liikkumasta. Toisaalta hän voi lähteä kävelemään yllättäen ja silloin meno on nopeaa. Avustajan on oltava valppaana.

- Markukselta puuttuu vaarantaju, joka muilla parikymppisillä on. Siksi meidän on ennakoitava ajoissa kaiteettomat laiturit ja muut vaaralliset paikat, Tuula kuvailee Markuksen kanssa retkeilemistä.

Kulkureitit ovat helpohkoja ja maastokärryt helpottavat liikkumista. Kalliolla pääsee kulkemaan kymmenien metrien yhtenäisiä pätkiä. Toisaalta kallioiden välissä on siellä täällä koloja, joiden ylittäminen edellyttäisi loikkaamista tai siltoja.

Pyörätuolin, rollaattorin tai sauvojen käyttäjä pääsee majakalta hyvin nuotiopaikalle tai laiturille kalastelemaan. Helppopääsyisiä paikkoja meriluonnon tarkkailuun on eri puolilla saarta. Sen sijaan rakennuksiin päästäkseen vaikeavammaiset tarvitsevat luiskia.

Majakassa on 12 kerrosta ja portaissa toistasataa askelmaa, mutta kun pyörätuolin käyttäjät nostetaan porraskiipijään tai -kulkijaan, huipulle pääsy onnistuu. Kiipijä kuljettaa sekä ihmisen että pyörätuolin. Kulkija vie ylös ihmisen ja pyörätuoli kannetaan erikseen. Kumpikaan laite ei sovellu kierreportaisiin.

Myyntineuvottelija **Janne Teppo** Apuväline Lähdemäki Oy:stä kertoo, että porraskiipijöitä ja -kulkijoita ovat hankkineet pääasiassa kunnat ja kaupungit, eivät niinkään matkailualan yritykset.

Benny Talling sekä hyvinkääläiset **Eetu Parikka** ja **Joonas Rajajärvi** lienevät ensimmäiset reissaajat, jotka liikkuvat pyörätuoleillaan majakan ylätasanteella.

- Aika makeet maisemat, Benny tuumaa.

Ouraluodon Luotsituvan ikkunasta näkyy kauas.

Eetu ottaa valokuvia. Joonaksen avustaja **Virpi Lindström** tulkkaa Joonaksen olevan onnellinen. Tässä vaiheessa nuoren miehen huippuelämys kuitenkin on vielä edessä, nimittäin valon syttyminen majakkaan iltanuotion aikana.

Seuraavana aamuna retkikunta palaa merikotkan saattelemana Suojan satamaan ja siirtyy autoilla Merikarvialle. Kaksi alusta vie joukon tavaroineen Ouraluotoon.

Ja Ouraluoto, se on toista maata! Saarta hallitsevat kivikko ja katajikko. Kulku sisemmälle saareen Luotsituvan ja Ryssänkasarmin pihamaalle käy katajien lomassa. Reitit ovat pääosin pitkospuita, joista osa on uusia ja tukevia, osa vanhoja, kapeita ja paikoittain heikkoja. Kivet ja katajat ovat niin tiheässä, että maasto on kulkureittien ulkopuolella vaikeakulkuista kaikille.

Maastokärryt pääsevät osoittamaan Ouraluodossa kätevyytensä. Silti ne ovat vain välineitä, joiden tehtävä on mahdollistaa retkeläisten toiminta, elämykset ja kokemukset.

Perillä määränpäässä pyörätuolin käyttäjät majoittuvat yksikerroksiseen Ryssänkasarmiin, jonne pääsee luiskaa pitkin melko vaivattomasti. Kolmikerroksisen Luotsituvan majoitustilat ovat toisessa ja kolmannessa kerroksessa.

Ravintola, sisävessa ja tilaussauna ovat muistoja Kylmäpihlajasta. Ouraluodolla ruokaillaan ulkona.

Mantan luontopalvelun yrittäjien **Jorma Mustosen** ja **Tuija Laurosen** kota toimii ruokailun tukikohtana. Tuija keittää kahvia, vettä, puuroa ja kananmunia Luotsituvan keittiössä, jonne aggregaatti jauhaa sähköä. Jorma paistaa kodassa munia ja makkaroita kaasulla. Osa retkeläisistä käristää iltapalaksi makkaraa tunnelmallisessa grillituvassa meren rannalla.

Ouraluodolla on kolme kuivakäymälää, joita vaikeimmin vammaiset eivät istuimen korkeuden ja askelmien vuoksi voi käyttää.

Käymälät ovat myös melko ahtaita. Aikuis-Malike onkin pystyttänyt pihan reunalle telttavessan.

Sotkamolaisella **Hillevi Valkosella** on mukanaan karavaanarien suosima portapotti, joka on kätevä kun vessaan on päästävä nopeasti.

Illalla telttasaunasta kuuluu tarmokasta vihdontaa. Virpi Lindström ja **Virve Salonen** avustavat Joonas Rajajärveä ja Eetu Parikkaa pukuhuoneessa, mutta löylykaveriksi lähtee Malikkeen **Erkka Ikonen**. Saunominen miesporukassa on Eetulle huippukokemus.

- Joonakselle taas laivamatkat olivat aivan luksusta. Oli suuri elämys, kun Kylmäpihlajasta Raumalle tultaessa satoi ja tuuli keinutti alusta. Joonas nautti istua kipparin vieressä, kun pyyhkijät pyyhkivät lasia, Virpi tulkitsee.

Aamupalalla ennen kotimatkaa retkeläiset jatkavat kokemustensa tiivistämistä.

- Uskon, että voin puhua Minnankin puolesta, kun sanon, että reissu on ollut mahtava. Itsensä voittaminen ja arjesta poikkeavien asioiden tekeminen ja kokeminen on ollut hienoa. Minna on hieronut usein rintaa, mikä tarkoittaa, että hyvältä tuntuu ja kivaa on, **Minna Koppasen** avustaja **Anni Aittokallio** kertoo.

Molemmat ovat tulleet saaristoon sisämaasta, Lempäälästä.

Hillevi Valkosen puoliso ja avustaja **Eero Valkonen** sanoo, että retkellä ylitettiin sellaisia rajoja, joita arjessa ei voi ylittää. Toisaalta arkielämässäkin voi tehdä paljon, jos on rohkeutta, ennakkoluulottomuutta ja oikeanlaista asennetta.

- Meriseikkailu osoitti, että liikuntarajoite ei ole este, vaan me ihmiset, Eero toteaa.

Projektipäällikkö **Susanna Tero** muistuttaa, että nyt koettuja tunnelmia ja elämyksiä voi saavuttaa lähiympäristössäkin. Oma takametsä voi olla seikkailu.

Erkka Ikonen painottaa yksinkertaisten asioiden ja yhdessä tekemisen arvoa.

Testiryhmä on juuri astunut maihin Kylmäpihlajassa.

Markus Rauhamäki on innoissaan meriseikkailusta. Äiti Tuula Henttu kuvaa reissua.

- Kalastus, portaat majakan huipulle ja se, että pääsee näkemään kauas ulapalle... ei asioiden tarvitse olla hirveän monimutkaisia. Hienointa on päästä tekemään yhdessä. Nautinto ja ilo moninkertaistuvat!

KIITÄMME:

Kylmäpihlaja

+ Maaston helppokulkuisuutta

+ Elämysten monipuolisuutta

+ Maisemia ja meriluontoa

+ Palveluja

+ Mahdollisuutta kokeilla toimintavälineit

Ouraluoto

+ Luonnonläheisyyttä

+ Rauhallisuutta ja yksinkertaisuutta

+ Elämyksellisyyttä

+ Rakennettuja reittejä

+ Sataman puoleista telttalavitsaa

+ Uusia pitkoksia

+ Kuivakäymälöiden määrää

+ Majoitusmahdollisuuksia

MOITIMME:

Kylmäpihlaja

- Rakennusten vaikeapääsyisyyttä

- Kynnyksiä, askelmia ja korokkeita

Ouraluoto

- Rakennusten vaikeapääsyisyyttä

- Kuivakäymälöiden vaikeapääsyisyyttä

- Joidenkin pitkosten kapeutta ja huonoa kuntoa

- Uimalaiturin huonoa kuntoa

- Ulapanpuoleisen telttalavitsan huonoa kuntoa

FAKTAT:

Malike ja Aikuis-Malike

Kohderyhmä: Malike eli Matkalle, Liikkeelle ja Keskelle elämää on Kehitysvammaisten Tukiliiton toimintaa ilman diagnoosirajoja. Malike-keskus toimii Tampereella. RAY tukee toimintaa. Aikuis-Malike -projektin (2007-2011) tavoitteena on vaikeavammaisten aikuisten oikeus monipuoliseen ja aktiiviseen elämään.

Sisältö: Toimintaa ja toimintavälineiden kokeilumahdollisuuksia lapsille, nuorille ja aikuisille, joiden liikkumista vamma vaikeuttaa huomattavasti. Malike vuokraa toimintavälineitä erilaisiin tarkoituksiin, esimerkiksi vapaa-ajan liikkumiseen.

www.malike.fi

Kommentti

Kun on tahtoa, on mahdollisuuksia

Suuri meriseikkailu todistaa, että kun on tahtoa, auttavia käsiä ja toimintavälineitä, pääsevät vaikeavammaiset retkeilijät sellaisiinkin kohteisiin, jotka ensi vilkaisulla näyttävät mahdottomilta. Aina ei kuitenkaan ole Aikuis-Maliketta organisoimassa retkiä. Omatoimisesti avustajiensa tai läheistensä kanssa retkeilevien pääsy eri kohteisiin helpottuisi pienillä toimilla.

Ouraluodossa kulku sataman ja ylempänä sijaitsevien majoitustilojen välillä helpottuisi, jos rinteeseen rakennettaisiin leveät, kaiteelliset ja matala-askelmaiset siksak-portaat.

Susanna Tero ja Markus Rauhamäki vievät saunapuita telttasaunaan, jonka retkeläiset ovat pystyttäneet Ouraluodolle.

Matkailuyrittäjä Jorma Mustonen tarjoilee aamiaista Minna Koppaselle (oik.) ja hänen avustajalleen Anni Aittokalliolle.

Yksikerroksiseen Ryssänkasarmiin voitaisiin rakentaa luiskan avulla pysyvästi esteetön pääsy, jolloin vaikeavammaiset tietäisivät jo retkeä suunnitellessaan, että saareen voi majoittua. Jos luotsituvan keittiöön pääsisi esteettömästi ja pihassa olisi esteetön kuivakäymälä, olisi tilanne kohentunut paljon.

Ouraluodon vanhat pitkospuut kannattaa kunnostaa tai uusia kokonaan. Samalla niistä voi rakentaa nykyistä leveämmät ja kaiteelliset. Maastokärryn pyörä lipsahti pari kertaa kapeilta pitkoksilta. Lahot tai heikkokuntoiset kohdat pitkoksissa ovat omiaan synnyttämään vaaratilanteita. Saunan läheisyydessä sijaitseva uimalaituri ei nykykunnossa palvele ketään.

Telttailijalta täydet pisteet sataman puoleiselle telttalavitsalle. Loistokeksintö, jolle ainakin kahden hengen kupoliteltan sai kiinnitetyksi tukevasti. Perheteltalle lavitsa voi käydä pieneksi. Ulapan puoleinen telttalavitsa vaikutti paremmat päivänsä nähneeltä. Sitä ei oltu käytetty aikoihin, sillä horsmat kasvoivat lautojen välistä. Kummallekaan lavitsalle ei ole kunnollista polkua tai muuta kulkureittiä.

Luontokohteina Ouraluoto ja Kylmäpihlaja ovat erilaisia, mutta hienoja, kiehtovia ja tutustumisen arvoisia. Esteettömyyden näkökulmasta luonto on Kylmäpihlajan puolella. Rakennuksiin pääsyn ja niissä liikkumisen helpottamiseksi majakalla ja rantarakennuksissa voisi olla vakiovarusteina kiinteitä tai siirrettäviä luiskia. Porraskiipijä tai -kulkija olisi hieno juttu.

TUULA PURANEN